

Opprydding av spreidd avløp

DIHVA

Driftsassistansen i Hordaland Vann og Avløp (DIHVA) er eit interkommunalt selskap (IKS) med 33 medlemskommunar. DIHVA skal vera eit kompetansesenter for vatn- og avlaupstenester. Selskapet skal utføre og formidle tenester og produkt som driftsassistanse, opplæring, erfaringsutveksling og informasjonsverksemd.

Bakgrunn for prosjektet

Vassforskrifta stiler krav om at alle vatn, bekkar og sjøområder skal minimum ha god økologisk og kjemisk tilstand. Kartleggingsarbeidet som er gjort i Nordhordlandskommunane har konkludert med at ein ikkje oppnår dette alle stader. Mellom anna er det ein del vassdrag som ikkje når måla på grun av utslepp frå spreidd avløp.

Etter forureiningsforskrifta kapittel 12, er kommunane forureiningsmynde for avløpsanlegg mindre enn 50 pe. Kommunane er ansvarlig for å gi utsleppsløyve, men og å føre tilsyn (Forureiningslova § 48). Tilsynet skal omfatte den alminnelege forureinings situasjonen og ureining frå enkelt kjelder.

Målsettinga med prosjektet er å unngå lokal forureining frå spreidd avløp, og betre vasskvaliteten i bekker og vatn. Dette vil sikre drikkevassressursane og gi gode rekreasjonsmuligheiter for innbyggjarane. Prosjektet i Nordhordland er eit pilotprosjekt som ein ynskjer å kopiere vidare til andre kommunar i Hordaland. .

Kvifor kartlegge

Effektiv tilsynsarbeid og opprydding i spreidd avløp, krev god oversikt over avlaupsanlegga i kommunen. Dette er løyst på ulike måtar i andre kommunar, alt frå samanstilling av gebyrlistar for renovasjon og avløp, spørjeskjema til synfaring. Kommunar som har gjennomført ei slik kartlegging, har oppdaga mange gratispassasjerar.

Kartlegginga skal gi kommunane ein oversikt over kva anlegg som er i kommunen og kor dei er lokalisert. Denne informasjonen skal nyttast til å gi ei totalvurdering av ureininga til dei ulike vassdraga, som igjen vil vera grunnlag for inndeling av ulike reinsesonar i kommunen. Ein god oversikt over anlegga er også viktig for kommunane i arbeidet med å gjennomføre tilsyn, ved at ein ikkje treng bruke tid og ressursar på tilsyn av anlegg som ut frå anleggstype

ikkje oppfyller reinsekrevet. Det er og eit godt hjelpemiddel i planlegging av vidare utbygging av kommunale VA anlegg.

Finansiering

Etter innspel frå VA sektoren i kommunane, vart det søkt om midlar til opp start av prosjektet. Det vart søkt om skjønnsmidlar frå Fylkesmannen i Hordaland og om midlar frå Miljødirektoratet. Totalt har prosjektet mottatt 1.1 millionar. Ein har og tett samarbeid med vassregionen som har fått 1,2 millionar til opprydding av spreidd avløp.

Arbeid knytt til tilsyn med mindre avløpsanlegg skal, når det er etablert, finansierast gjennom gebyr etter sjølvkostprinsippet. Kommunane i Nordhordland, som er med i dette forprosjektet, har vedtatt gebyrregulativ for vidare tilsynsarbeid.

Kva er gjort

DIHVA gjennomførte i oppstarten av prosjektet møte med VA og byggesaksavdelingane i kommunane. Hensikta med møta var å få ein betre oversikt over utfordringar og innspel på korleis arbeidet bør organiserast.

Det er satt ned ei styringsgruppe med representantar frå kvar kommune samt DIHVA. Styringsgruppa skal koordinere arbeidet. Som ledd i dette arbeidet vart det arrangert studietur til Asker kommune og Driftsassistansen i Østfold. Begge har jobba med kartlegging og tilsyn av mindre avløpsanlegg.

Prosjektet har og god kontakt mot Fylkesmannen og vassregionen, som og deltok på studieturen til Austlandet.

Vassregionen i Hordaland har gjennomført ein prøverunde for å sjå på innhaldet av koliforme bakteriar og innhaldet av fosfor og nitrogen. Resultata synte at det i mange vatn og bekkar var særst høge verdiar både av bakteriar og næringssaltar. I Bøtjørna og Nesvatnet i Radøy, og Klebakkvatnet i Austrheim, vart det og registrert oppblomstring av blågrønalgar i juni 2017. Det skal gjennomførast ei ny undersøking i august 2017. Dette arbeidet er finansiert av midlar frå Miljødirektoratet.

Det er og gjennomført møte med Nordhordland digital, for å få orientering om kartløysinga Nordhordlandskart og korleis dette kartsystemet kan nyttast i det vidare arbeidet.

Vidare arbeid

Erfaring frå andre kommunar som har arbeidd med kartlegging og tilsyn av mindre avløpsanlegg, syner at det er viktig med god politisk forankring. Det må og tidleg ut informasjon om prosjektet til innbyggjarane.

Mykje av dei politiske rammene vert sett i lokal forskrift, som supplement til delar av forureiningsforskrifta. Lokal forskrift gir tydelege rammer, og er eit nyttig verktøy for kommunal sakshandsaming. Dette arbeidet er kommunane i Nordhordland allereie godt i gang med.

Ei god framstilling av eksisterande avlaupsanlegg må og på plass. Her ynskjer ein å jobba vidare med Nordhordlandskart, som allereie er tatt i bruk i kommunane. Dette er eit system som kan utvidas til å omfatte kommunar i eit større geografisk område. Første del av dette arbeidet blir å samle inn informasjon frå ulike lister og kommunale system. Ein vil og vurdere å sende ut spørjeskjema og foreta synfaringar for å skaffe seg best mogeleg oversikt.

Erfaring frå andre kommunar, syner at det kan vera hensiktsmessig å utarbeide handlingsplan for opprydding i avløp frå spreidd busetnad. DIHVA vil utarbeide ein mal for ein slik plan. Malen gir ein oversikt over lovverk, anleggstypar osv., som i hovudsak vil vera felles for alle kommunane. Kvar einskild kommune må tilpasse malen til lokale problemstillingar, strategiar, føringar, framdrift og prioriteringar. Strategi vil mellom anna omhandle føringar for tilknytning til offentleg avlaup (og vatn), og kva områder som framleis skal ha private løysningar. Om ynskjeleg kan DIHVA bistå kvar einskild kommune med dette arbeidet. Når ein slik plan har vore på høyring, og er vedteken av kommunestyret, vil den vera eit godt verktøy for opprydding av spreidd avløp i kommunen.

Basert på kartleggingsarbeidet vil ein ta til og sanere områder etter prioritert rekkefylgje, og gå over på tilsyn, som vert regelmessig oppfølging av anlegg og påverknad på resipient. Med dette gjennomfører kommunen sitt arbeid som forureiningsmynde, og sikrar at ein oppnår krava i Vassforskrifta innafor område der kommunen er sektormynd. Innbyggjarane vert sikra reint vatn til drikke og rekreasjon.